

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput V. Voluntarii indirecti varia proferuntur exempla.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

CAPUT V.

Volentarii indirecti varia proferuntur exempla.

aliàs sine absoluteione certò sit moritura. tam licitè ipsam audio, imò audire teneor, tametsi certò moraliter (citra periculum consensus) passurus sum turpes motus, vel etiam pollutionem, quàm Chyrurgus feminam, aliàs certò morituram, licitè curat in secretioribus, tametsi moraliter certò (citra periculum consensus) ista passurus. Strictius proinde teneor abstinere ab actione meipsum physicè directè occisivâ, quàm à dictis actionibus, quas (absente consensus periculo) solùm amovere teneor, dum nec justa utilitas, nec necessitas eas requirit, uti n. 40. ostendimus, confirmatque ibi dicta D. Gregorius l. i. Registri epist. 24. ubi consolatur rectores animarum, qui ex auditis alienis immunditiis, obscœnis tentationibus pulsantur : *Fit plerumque ut dum rectoris animus tentamenta condescendendo recognoscit, auditis tentationibus & ipse pulsatur : quia & hac eadem, per quam populi multitudo diluitur, aqua procul dubio luteris inquinatur. Nam dum fordes diluentium suscipit, quasi sua munditia serenitate perdit. Sed hac nequaquam Pastori timenda sunt : quia Deo subtiliter cuncta pensante, tanto facilius à sua eripitur, quanto misericordius ex aliena tentatione saugatur.*

43 Non itaque tenemus motus per se involuntarios impedire, dummodò absit consensus periculum, adsitque justa non impediendi causa. Ad quod prudenter dijudicandum, Doctores sapienter monent, discernendum esse inter motum illorum causas & causas, videndumque an per se & propinquè eorum sint excitativæ, an per accidens & remotè dumtaxat.

44 Per se & propinquè excitativæ censentur, quæ in hoc corruptæ naturæ statu, eam habent turpitudinis speciem, ut per se ad luxuriam spectarent, nisi propria vel aliena necessitatis titulo honestarentur, ut aspectus & tactus partium inhonestarum, præsertim alterius sexus. Remotè verò & per accidens, quæ per se eam non habent turpitudinis speciem, sed vel per se honestæ sunt, ut Confessiones audire; vel indifferentes, ut cibus vesci calidioribus, in communi usû apponi solitis.

45 Quòd si sermo sit de causis solùm remotè & per accidens excitativis, Doctores honestam sufficere aiunt utilitatem, ad hoc ut homo non teneatur, motuum illorum, seu etiam pollutionis causas remotas prætermittere, ad effectus illos impediendos, dummodò effectus illi nec quærantur, antequam adsint, nec amentur cum adsint : tametsi homines spirituales perfectique amatores castitatis, consultiò, cum aliquo incommodo suo, ab illis abstineant, dum necessaria non sunt, ut effectus illos devitent. Si autem sermo sit de causis per se & propinquè natis illos excitare, tanto gravior esse debet necessitas non prætermittendi ejusmodi causas, quanto graviores motus nati sunt excitare. Et ideo mortiferè peccat Chyrurgus, absque gravi necessitate tangens vel aspiciens secretiora femina.

Tom. I.

46 **Q**uia voluntarii indirecti argumentum per universam ferè Theologiam Moralem se offert, varia illius exempla, regulasque, ex quibus colligi possit ac debeat, operæ pretium est afferre, ut discernere quisque possit, quando contingat, vel non contingat illud adesse. Est autem voluntarium indirectum, quod licet non sit volitum in se, morali hominum æstimatione volitum censetur in alio, directè volito, vel tamquam effectus in causa, vel propter connexionem cum illo, vel propter aliquas alias circumstantias, uti dixi n. 25.

47 Exemplum primum est in homicidio, quod indirectè voluntarium censetur venatori, ejaculanti feram, cum interpretativa saltem advertentia periculi occidendi hominem illac transeuntem. Quamvis enim directè non velit ipsum occidere, vult indirectè.

48 2º. In scandalo, quod indirectè voluntarium fuit Davidi adulteranti cum Bethsabee, maritumque ipsius occidenti; tametsi enim scandalum istud directè non intenderit 2. Reg. 12. Natan Propheta ipsum de scandalo increpavit, dicens : *Blasphemare fecisti inimicos Domini.* Similiter Apostolus Rom. 9. & 1. Cor. 8. de scandalo arguit Christianos, cum infirmorum fratrum offendiculo legalia servantes, vel idolyta comedentes, etiamsi nihil minus sibi proponerent, quàm scandalum seu offendiculum ipsorum.

49 3º. In alienis erroribus, peccatisque, quæ indirectè voluntaria reputantur iis, qui non impediunt, cum possint & debeant. Utenim dicitur cap. *Error dist. 83. Error, cui non resistitur, approbatur, & veritas, cum minime defenditur, opprimitur.* Ob eandem causam Sacerdotes, indulgentius agentes cum poenitentibus, levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo, peccatorum alienorum participes effici dicuntur à Concilio Tridentino sess. 14. cap. 8. Et à D. Bernardo serm. 40. de divers. c. 8. his verbis : *Qui, cum emendare possit, negligit, participem se procul dubio delicti constituit.*

50 4º. In pollutione indirectè voluntaria, absque justa causa voluntariè animo volventi venereas cogitationes, vel legenti libros, turpia tractantes; vel turpes intuenti picturas; vel conversanti cum personis, ex quarum intuitu & familiaritate carnales in se motus, & periculum pollutionis in se experitur.

51 5º. In juramentis, blasphemis, &c. quæ voluntaria censentur assuetis in ea prorumpere, dum foliis pictis ludunt, nec tamen à ludo abstinere. De similibus S. Franciscus Salesius Introd. p. 4. c. 6. sic ait : *quandoque vel solâ tentatione nos peccati reos constituit, eo quòd eam ipsi nobis accersiverimus : v. g. scio lusu ad rabiem me concitari, vel blasphemiam. Novis*

Y 2.

ad ista me lusu tentari. Toties pecco, quoties ludam, omniumque tentationum, que in lusu contingent, ream gravor. Similiter siquam conversationem noverim tentationem mihi parere, & lapsum, ingrediar tamen voluntarie conversationem illam, omnium tentationum, quibus in ea impetendus sum, reus indubitate teneor.

52 6°. In quocumque peccato mortali, cuius quis occasione proxima se exponit, vel in ea permanet, sive ea fuerit occasio per se, sive per accidens. Censetur namque toties peccatum illud indirecte velle, quoties eam frequentat; voluntarie item permanere in peccato; in proxima cuius occasione voluntarie permanet. Unde quia consuetudo jurandi, blasphemandi, &c. occasio est proxima relabendi, non laborantibus efficaciter ad istius consuetudinis extirpationem; relapsus in similia ipsis indirecte voluntarii censentur; quamdiu efficaciter non laborant, &c.

53 Et ista quidem sunt exempla voluntarii indirecti in causa positiva. Sequentia vero exempla voluntarii sunt indirecti in causa negativa, sicut & illud quod primo loco positum est n. 49. Itaque septimum exemplum est in morte infirmi, vel corpore laesi, quae indirecte voluntaria censetur Medico vel Chyrurgo, morbum vel vulnus sibi commissum curare negligenti, quemadmodum & ipsimet infirmo, necessarii Medici praecipionibus parere detrectanti.

54 Octavum est in damnis temporalibus clientium obvenientibus ex ignorantia, vel negligentia Advocati. Et idem est de damnis spiritualibus, poenitenti vel parochiano obvenientibus ex ignorantia vel negligentia Confessarii vel Parochi.

55 Nonum exemplum est in relapsu, qui indirecte voluntarius est poenitenti, renuente se subicere salutariis remediis, quae Confessarius ipsi declarat necessaria ad relapsum impediendum. Quae proinde respuere, est relapsum velle; vanaque censenda est pollicitatio non relabendi, quam facit, quamdiu remedia illa renuit. Quia licet relapsum nolit expressè, vult interpretativè, sicut infirmus de quo n. 53. interpretativè vult morrem suam, dum absolute renuit uti remediis, quae Medicus ad impediendam mortem ipsius necessaria judicat.

56 Sed non sufficit exempla proponere, oportet & regulas tradere, ex quibus discerni queat, quandonam effectus indirecte, seu interpretativè voluntarius censetur in causa, sive in actione vel omissione, ex qua consequitur. Quando verò permissivè dumtaxat. Quomodo multos effectus voluntarie permittimus, quos tamen proprie non volumus. Quomodo etiam Deus, proprie non vult iniquitates nostras, quas permittit.

57 Antequam verò tradamus regulas, observandum, effectus aliquos ex actione nostra, vel omissione, tripliciter consequi posse. Vel scilicet primò ex pura aliorum malitia, absque concursu nostro, ut dum tertius accipit scan-

dalum ex actione nostra, per quam ipsi scandalum non damus. Vel secundò ex natura talis actionis, utpote quae nata sit effectus illos proferre. Vel tertio ex hominum fragilitate vel ignorantia.

CAPUT VI.

Regula ad discernendum quandonam effectus indirecte voluntarius censetur in causa.

EX dictis cap. 4. & 5. perspicuum est, ad hoc ut effectus voluntarius sit in causa, sufficere, quòd causa illa praetermitti debuisset, ne ex ea sequeretur effectus, qui praevitus fuit, vel praevideri debuit secutus. Quoties verò effectus malus ex certa causa consequi debeat, ut in ea censetur indirecte voluntarius; unica generali regulà determinari non potest: quia dependet a gravitate malitiae quae est in effectu; a magnitudine rationis non praetermittendi causam; a modo quo causa influit in effectum; atque a specialibus obligationibus ipsius agentis. Et ideo ad rectum hac de re iudicium, cavendumque laxitatis excessum (quo innumera gravissimaque peccata a nonnullis Casuistis excusantur, quae in voluntario indirecto consistunt) non unam, sed multiplicem regulam exhibemus.

Regula prima: Ut rectè iudices, quando nam effectus indirecte voluntarius sit in causa, expendere debes, an & quam frequenter sequatur ex tali causa. Tum quia aliqui effectus in causa voluntarii non censentur, nisi ex ea per se sequantur, sive ut in pluribus, & non solum per accidens, sive ut in paucioribus. Exemplum est in pollutione nocturna, quae indirecte voluntaria non censetur intemperantibus in cibo & potu, nisi inde per se, sive ut in pluribus sequatur. De huiusmodi effectibus loqui videtur S. Thomas 1. 2. q. 20. a. 5. dum ait: *Si eventus sequens non est praecogitatus, nec per se sequatur ex tali actu, & ut in pluribus, sed per accidens, & ut in paucioribus, tunc eventus sequens non addit ad bonitatem vel malitiam actus.* Tum quia quo effectus malus frequentius sequitur ex certa causa, eo magis cavenda est causa ista, ad effectum illum impediendum.

Regula secunda: Quanto peior est effectus, vel specialiori titulo a tali persona impediendus (ut peccata subditorum & filiorum, a superioribus & parentibus) tanto minus frequenter eos sequi oportet ex tali causa, ut in ea censetur indirecte voluntarius. Quanto enim peior est effectus, tanto magis cavendus, tanto proinde magis ad eum cavendum, cavenda est causa ipsius.

Hinc non semper necesse est, ut effectus ex tali causa per se sequatur, sive ut in pluribus, vel certò moraliter, vel ferè semper, vel frequenter, ad hoc ut in ea voluntarius censetur; sed quandoque sufficit quòd ex ea minus frequenter, vel rarò consequatur, ut constar in